



ECOURI UCRAINE

Revistă literar-culturală și educativ-informativă
a Uniunii Ucrainenilor din România

53 | OCTOMBRIE
2023

Congresul 9 al Uniunii Ucrainenilor din România



Delegați din întreaga țară au participat, sâmbătă și duminică, 21-22 octombrie, la Congresul 9 al Uniunii Ucrainenilor din România, care s-a desfășurat la București.

La lucrările Congresului, au luat parte aprox. 400 de persoane, iar printre invitați s-au numărat: președintele Grupului Parlamentar al Minorităților Naționale din Camera Deputaților, Varujan Pambuccian, secretarul de stat pentru afaceri strategice din cadrul Ministerului de Externe al României, Iulian Fota, președintele Grupului parlamentar de prietenie cu Ucraina, Ion Balan, secretarul de stat pentru Culte al Guvernului României, Ciprian Vasile Olinici, europarlamentarul Victor Negrescu, deputata Radei Supreme a Ucrainei din partea Grupului Parlamentar al Partidul „Slujitorul poporului”, Yevheniya Kravchuk, ministrul consilier al Ambasadei Ucrainei în România, Andriy Sklyar, subsecretarul de stat din cadrul Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene, Doina Iacoban, subsecretarul de stat de la Ministerul Afacerilor Interne, Petru Bledea, președintele Congresului European al Ucrainenilor, Bohdan Raichynets, reprezentanți ai comunităților ucrainene din Belgia, Cehia, Slovacia și Republica Moldova, secretarul general al Radio România Internațional, Eugen Cojocariu, coordonatorul cu atribuții de producător executiv din partea TVR, Boris Velimirovici, reprezentanți ai autorităților administrației publice locale din România și Ucraina etc.

Agenda de lucru a participanților la Congresul UUR a inclus: prezentarea pentru dezbateri și aprobare a Raportului de activitate al UUR pentru perioada 27 octombrie 2019 – până în prezent și prezentarea obiectivelor și strategiei Uniunii pentru următorii 4 ani; prezentarea pentru dezbateri și aprobare a Raportului activității economico-financiare și a bilanțului contabil; prezentarea proiectului de buget pentru anul 2024 și a estimărilor bugetare pentru perioada 2025-2027. De asemenea, au fost prezentate pentru dezbateri și aprobare Raportul Comisiei de Cenzori, Raportul deputatului, Raportul Comisiei de Etică și Litigii, Raportul Comisiei pentru îmbunătățirea Statutului UUR, precum și rapoartele de activitate ale filialelor Uniunii Ucrainenilor din România.

Delegații la Congresul ordinar al UUR și-au ales o nouă conducere. **Deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi a fost reales în funcția de președinte al UUR.**

De asemenea, delegații au ales **componenta Consiliului (Radei) UUR**, după cum urmează: **Nicolae-Miroslav Petrețchi – președintele Consiliului, Vasile Pasenciu – prim-vicepreședinte, Bogdan Moisei – prim-vicepreședinte, Ilie Sauciuc – prim-vicepreședinte, Victor Semciuc – prim-vicepreședinte, Ioan Herbil – vicepreședinte, Mihai Traista – vicepreședinte, Ana Sam-**

bor – vicepreședinte, Ioan Recalo – vicepreședinte, Irina Liuba Horvat – secretar general, Terezia Șendroi – secretar, Vasile Buciuta – trezorier, Miroslav Petrețchi – membru, Gavrilă Micolaiuc – membru, Daniel Serdenciuc – membru, Maria Szabo-Condeci – membru, Lucica Gherman – membru, Ileana Leon – membru, Daniel Basaraba – membru, Mihai Dumnici – membru, Pintea Mariciuc – membru, Serghei Stuleanic – membru, Ivan Claudiu Brinzanic – membru, Mirela Ciucur – membru, Alexandru Mocernac – membru.

Totodată, delegații la Congres au ales noua componentă a Comisiei de Cenzori și a Comisiei de Etică și Litigii. De asemenea, au dezbătut și adoptat Rezoluția Congresului 9 al UUR, alcătuită din 12 puncte, care stabilește principalele priorități pentru următorii patru ani. Printre altele, Congresul Uniunii Ucrainenilor din România a făcut apel la intensificarea colaborării cu reprezentanții administrațiilor publice din România, precum și la consolidarea activităților legate de promovarea valorilor culturale și religioase ale tuturor confesiunilor ucrainene, care reprezintă puncte prioritare pentru comunitatea ucraineană.

De asemenea, Congresul a solicitat tuturor structurilor UUR să depună eforturi suplimentare în vederea susținerii procesului de integrare europeană și euro-atlantică a Ucrainei și a Republicii Moldova, după posibilitățile și competențele sale, inclusiv din perspectiva reformelor și a adaptării legislației privind drepturile minorităților naționale, având drept fundament modelul de bune practici al României, pe care UUR îl expune permanent, și prin consolidarea colaborării dintre UUR și administrațiile centrale și locale din România și Ucraina, precum și cu organizațiile internaționale la care UUR este membră, în vederea sprijinirii poporului ucrainean în fața agresiunii Federației Ruse și pentru facilitarea integrării refugiaților ucraineni în comunitățile ucrainene din România și în societatea românească, cu accent pe rolul minorităților naționale ca punte de legătură între cele două țări vecine.

Totodată, Congresul a solicitat membrilor săi să rămână vigilenți la încercările de dezinformare și propagare a urii, care pot duce la dezbinarea atât a comunității ucrainene din România, cât și a diasporei ucrainene, acțiuni ce pot genera tensiuni interetnice și interconfesionale, îndemnându-i să respingă ferm orice încercare de divizare și dezbinare a comunității ucrainene din România și să acorde o atenție deosebită menținerii unității acestei minorități prin prisma unei monitorizări riguroase.

Sursa: uur.ro

1 OCTOMBRIE – ZIUA INTERNAȚIONALĂ A MUZICII

Muzica, una dintre cele șapte arte care ne înfrumusețează viața, poate pune stăpânire pe suferințele noastre într-un timp foarte scurt. Printr-o simplă măsură sau acord pot fi transmise sentimente profunde, pentru descrierea cărora ar fi necesare multe fraze. Cu siguranță, este cât se poate de potrivită descrierea oferită muzicii de filosoful grec Platon: „Muzica însuflește universul, dă aripi minții, zbor imaginației și viață tuturor.”.

Suntem înconjurați de muzică mai mult decât ne dăm seama și suntem influențați de ea mai mult decât am putea crede. Am fost creați cu capacitatea de a o recepționa, cu dorința de a o înțelege și cu nevoia de a o iubi. Muzica este un cadou neprețuit care se poate transforma într-un refugiu sigur în mijlocul furtunilor vieții, dar și într-un prieten de nădejde, prezent în povestea vieții noastre pentru a ne ajuta să trăim la intensitate maximă cele mai frumoase momente. Din cele mai vechi timpuri, oamenii au manifestat interes față de arta muzicală și și-au dezvoltat abilitățile în acest domeniu. De exemplu, Scripturile ebraice menționează un instrumentist care a trăit cu peste 5000 de ani în urmă. Din câte se pare, acesta a făcut parte din a șaptea generație de după Adam. Numele său era Iubal și este menționat ca fiind predecesorul cântăreților la harpă și fluier. Este posibil ca



el să fi inventat atât instrumente cu coarde, cât și instrumente de suflat, ori se poate ca el să fi „înființat” o profesie care a favorizat progresul muzicii. Oricum ar sta lucrurile, contribuția lui Iubal în muzică este una valoroasă!

Fără îndoială, odată cu trecerea timpului, muzica a suferit multe influențe și schimbări, însă menirea ei a rămas aceeași: să ne facă viața mai frumoasă. Totuși, rolul muzicii nu se oprește aici. Deseori, muzica se dovedește a avea un efect uimitor asupra pacienților cu boli neurologice. Iată, spre exemplu, cazul unei paciente menționat de psihiatrul britanic Anthony Storr în cartea sa *Music and the Mind*: „Imobilizată din cauza bolii [Parkinson], ea era incapabilă să se miște, până când nu își amintea melodii pe care le cunoscuse în tinerețe. Acestea îi redau imediat capacitatea de a se mișca.”. Ce putere impresionantă are muzica!

Un alt aspect încântător legat de muzică este diversitatea. Varietatea genurilor muzicale ne ajută să vedem lumea din diferite perspective, iar faptul că fiecare popor are specificul său sau mai multe genuri muzicale ne determină să căutăm frumusețea în diversitate.

(Continuare la pag. 2)

Jessica BILCEC

SATISFACTII ȘI LĂMURIRI

Citind presa ucraineană din 2014, primită și trimisă prin bunăvoința regretatului profesor, enciclopedicul Kolea Kureliuk, trimisă încontinuu de doamna Ștefania Pietreanu – redactor, am aflat secvențe din bogata cultură ucraineană, pe care semnatarii articolelor le-au pus la dispoziția cititorilor în filele publicațiilor în limba română: *Curierul ucrainean* și *Ecouri ucrainene*.

Primită lunar și citită cu regularitate, presa editată de UUR mă familiarizează și îmi crează un cumul de cunoștințe din diferitele sectoare ale vastei culturi ucrainene.

Uneori, citind presa ucraineană, rămân cu întrebări și observații neelucidate. Dar tot conținutul revistelor revine peste un timp și-mi limpezește nelămuririle. Așa s-a întâmplat cu nedumerirea și întrebările vechi pe care mi le-am pus: De ce poartă fetele ucrainene coronițe de flori la festivități și în alte împrejurări? Ce reprezintă și cine le face? Spre satisfacția mea, am primit răspunsul dorit, citind în pagina a 8-a a îndrăgitei reviste *Ecouri ucrainene* nr. 48/mai 2023 articolul doamnei Mihaela Bumbuc: „Maria Crișan și coronițele ucrainene” care mi-a satisfăcut curiozitatea.

Am aflat că „simbolul sacru al cununei” reprezintă veșnicia PĂCII prin seninătatea cerului pașnic și nemărginirea neamului omenesc. Cât de bogate în sensuri sunt cele 12 flori-culori care alcătuiesc coronița. Că mărimea lor variază în funcție de împrejurări și depinde de fata care o poartă. Că panglicile reprezintă un adevărat „arsenal” al multiplelor sensuri pe care culorile le semnifică. Din exemplele date de doamna Maria Crișan, cu explicațiile aferente, am reținut că: pământul este simbolizat de culoarea maro-deschis, soarele de culoarea galbenă, iar tinerețea și frumusețea celei ce poartă cununița se regăsesc în nuanțele culorii verde.

Citind expunerea doamnei Maria Crișan, simți vibrația dragostei și bucuriei cu care își dezvăluie tainele meșteșugului tuturor celor care doresc să îmbrățișeze bucuria de a fi în mijlocul florilor și a se „îmbăta” de mireasma emanată de ele. Sărut mâna creatoarei!

Port în suflet imaginea unei poze (fără denumire și autor) pe care o privesc de mult și îndelung, încercând să aflu ce dorește autorul, prin percepția noastră vizuală, să înțelegem. Acest tablou extraordinar, fotografiat, se află pe prima pagină a revistei *Curierul ucrainean* în limba ucraineană nr. 11-12/2021 (Український вісник).

Reprezintă (percepția mea) o realitate și o lecție pentru privitor de a percepe starea sufletească hărăzită de Creator în sufletul unui copil, a cărui viață trăită în lipsuri crează sentimentul de bunătate și dăruire. El își împarte bucata de pâine fericit, cu duioșie, puilor din preajmă. Având vestimentația săracă, ghetuțele a căror talpă uzată nu împiedică rănirea piciorului, băiatul posedă o delicatețe sufletească de mare profunzime, pe care numai cei cu lipsuri o posedă, având și bucuria dăruirii.

Dorind ca această poză, cu semnificații aparte, să fie privită de mai mulți ochi și analizată cu sufletul de fiecare privitor, am comandat reproducerea ei în 30 de exemplare laminate

și, însoțită de poza în care Adrian Păunescu este alături de copiii lui, le-am distribuit familiei Păunescu, juriului și invitaților Festivalului Internațional „Adrian Păunescu” de la Craiova din zilele 21-22-23 iulie 2023. Atașez aceste poze pentru revista dumneavoastră.

Doamne, câte surprize plăcute sufletului îmi oferă revista *Ecouri ucrainene*. Numărul 50/iulie 2023 al revistei mi-a îndeplinit o dorință mai veche, dar arzătoare: să citesc din scrierile doamnei Iryna Moisei. Și iată că au apărut în pagina a 7-a a revistei comentarii la cartea doamnei Iryna Moisei „Dincolo de curcubeu”, sub semnătura doamnei Mihaela Herbil, redactorul-șef al revistei.

Deși răbojul anilor mei este aproape plin de creștături, nu îmi lipsesc din lecturi pagini de basme și povești. Ele au menirea de a-mi aminti de copilărie, când vraja poveștilor mă făcea părtaș la acțiunile eroului și când, trist și speriat, o întrebam pe mama: „S-au terminat cărțile?”. Cât de bine-venit este îndemnul doamnei Mihaela Herbil : „...poveștile pot (și trebuie) să fie citite de copiii de toate vârstele”. Lectura poveștilor are darul de a ne umezi ochii prin amintiri și a ne detașa de problemele multiple cotidiene.

Sufletul autoarei este hărăzit de Cel de sus cu calitățile pe care puțini scriitori le au și mulți și le doresc. Fericiti vor fi ochii „copiilor” care vor avea bucuria de a citi poveștile din cartea semnată de Iryna Moisei, „Dincolo de curcubeu”. Vor afla în conținutul poveștilor întâmplări de pe Pământ și din Cer, unde binele triumfă asupra răului, și își vor delecta auzul cu sunetul unei „limbi pline de dulceața diminutivelor, a epitetelor și a comparațiilor”, care fac să regreți sfârșitul poveștilor și te obligă să reiei lectura de la început.

Scrierile poetei și scriitoarei Iryna Moisei, apărute în publicațiile Uniunii în limba română, puține la număr, le-am citit și le-am apreciat ca cititor, având sursa de inspirație în sufletul dânsei.

Îmi amintesc câtă bucurie sufletească mi-a produs citirea poeziei „Cea mai frumoasă mamă”, în prezența întregii familii, din revista *Ecouri ucrainene*, revistă pe care am împrumutat-o și la alți. Nu s-a mai întors și îmi lipsește din colecție.

Și tot această poezie ne-a produs o durere și o tristețe iremediabilă și un șuvoi de lacrimi. Băiatul nostru, cel mai mare, a memorat titlul și câteva versuri din poezie și înainte de a închide ochii pentru veșnicie, cu greutate în vorbire, i-a spus mamei lui: „Ești cea mai bună și fericită mamă”. A murit de covid. De atunci, soția îmi cere în lacrimi poezia să o recitească. Cu ochii plini de lacrimi îi spun că nu pot să-i satisfac dorința care îi arde pieptul. (Nu mai am revista în care se afla poezia).

Multele dureri sufletești m-au împiedicat să-mi exprim sentimentele în paginile revistelor Uniunii Ucrainenilor din România.

Niculae SUCIU
(Gherla 28.08.2023)



Rosa Schweninger, Hrănirea puilor.



1 OCTOMBRIE – ZIUA INTERNAȚIONALĂ A MUZICII

(Continuare de la pag. 1)

Să ne gândim, spre exemplu, la modul în care este evidențiată frumusețea poporului ucrainean în muzică. Cântecul poporului nostru sunt pline de viață, sentiment și adevăr. Având în spate o istorie zbuciumată, plină de lupte pentru independență, nu ne uimește faptul că poporul ucrainean a compus multe cântece care au ca temă principală libertatea. Pe lângă aceasta, ucrainenii au fost preocupați și de teme profunde, care demonstrează câtă sensibilitate poartă acești oameni în suflet. O dovadă în acest sens sunt numeroasele cântece despre iubire, loialitate, trădare, soartă, familie sau natură. Având în vedere multe interdicții cu privire la limba ucraineană, este uimitor numărul cântecelor populare ucrainene înregistrate pe la jumătatea secolului al XX-lea: peste 20 000 de cântece cu linie melodică și sute de mii fără linie melodică. Poporul era mânat de o dorință arzătoare în a cânta și a compune, deoarece cântecul era o formă de manifestare artistică în care ei își vărsau cele mai profunde sentimente, îngrijorări și gânduri. Tot cântecul era cel care îi însoțea în cele mai frumoase momente ale vieții. Nu exista vreo situație în viață care să nu poată fi însoțită de cântec.

Când vine vorba de cântecele populare ucrainene, nu putem trece cu vederea amintirea unor instrumente muzicale utilizate cu multă pricepere de oameni cu un talent aparte. În acest sens, ne putem gândi la cobză și bandură.

Cobza este un instrument foarte vechi care, conform unor cercetători, provine din Asia și a ajuns pe teritoriul Ucrainei prin secolul al XII-lea. Cobzarii erau muzicieni și compozitori devotați, iar, în timp, au ajuns să simbolizeze statornicia și caracterul neînficat. Contribuția cobzarilor este deosebit de valoroasă, întrucât ei au fost nu doar personaje în istoria Ucrainei, ci chiar cronicari. În cântecele lor, cobzarii consemnau istoria țării, descriau evenimentele la care erau martori, cu scopul de a întări și a pregăti următoarele generații. Cu toate că nu aveau un caracter foarte vesel, cântecele cobzarilor atrăgeau atenția datorită versurilor bine gândite

și pătrunzătoare. Să nu uităm că marele poet al Ucrainei, Taras Șevcenko, și-a numit primul volum de poezii „Cobzarul”. Astfel, și-a exprimat aprecierea și admirația față de acești oameni, identificându-se totodată cu ei, întrucât el însuși se apleca asupra strigătelor poporului, era alături de acesta și suferea pentru el, lucru care izvorăște din întreaga sa operă.

Bandura s-a făcut cunoscută în Ucraina prin secolul al XV-lea, venind dinspre Polonia. Bandura se deosebește de cobză prin faptul că are foarte multe coarde și este ținută de muzician în poziție verticală. Cobza, în schimb, nu are mai mult de 12 coarde și este ținută asemănător unei chitare. Repertoriul banduriștilor nu era diferit de cel al cobzarilor, atât unii, cât și alții, interpretau cântece populare, istorice sau religioase.

Dar ce putem spune despre muzica din Ucraina în zilele noastre?

Artiștii contemporani se remarcă în continuare printr-un talent impresionant. Aceștia compun cântece care ating inima ascultătorilor, iar o dovadă în acest sens sunt premiile câștigate la numeroase concursuri. Însă ei nu ignoră puterea cântecelor populare, pline de înțelepciune și perspicacitate, cântece care s-au transmis din generație în generație și care rămân actuale chiar și în era tehnologiei. Artiștii continuă să interpreteze melodiile care ne-au format poporul, ei iubesc muzica datorită căreia poporul din care fac parte e atât de puternic, curajos și unit.

În această privință, e demn de apreciat proiectul lui Artem Pivovarov «Твої вірші, мої ноти» („Versurile tale, notele mele”), prin care artistul dorește să facă cunoscută cultura, poezia și scriitorii ucraineni, folosindu-se de muzică. În cadrul acestui proiect, artistul interpretează, în colaborare cu alți cântăreți cunoscuți, cântece bazate pe operele scrise de Taras Șevcenko, Ivan Franko, Myhaylo Starytŭkyi, Pavlo Tychna și alții.

Un alt proiect care merită atenția noastră poartă un titlu foarte sugestiv: «ДНК – Душа. Нація. Культура» („SNC – Sufletul. Națiunea. Cultura”). Titlul face referire la ADN-ul poporului ucrainean, sugerând că principalele componente ale acestuia sunt sufletul, națiunea și cultura. Pentru realizarea acestui proiect, și-au unit talentele cei mai cunoscuți artiști ai Ucrainei. Aceștia au interpretat 17 dintre cele mai renumite cântece populare ucrainene într-o manieră cu totul nouă.

Să nu uităm ce putere poate avea muzica asupra noastră. Merită, așadar, să ne petrecem timpul ascultând muzică de calitate!

Mihai Hafia TRAISTA

DIN ISTORIA LITERATURII UCRAINE DIN ROMÂNIA

~ PERIODA INTERBELICĂ ~

(Continuare din nr. 51-52)

SYLVESTR IARYCEVSKYI

Un alt literat care a trăit și a creat în România spre sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea a fost Sylvestr Iarycevskiy – scriitor, persoană publică și profesor de gimnaziu în Peremyśl, Kolomyia, Kițman și Siret.

Sylvestr Iarycevskiy s-a născut la 16 ianuarie 1871, în orașul Rohatyn (astăzi, regiunea Ivano-Frankivsk), în familia unui croitor.

După ce a terminat școala elementară, a studiat la gimnaziul Berejansk, unde împreună cu Bohdan Lepkyi a fondat un cerc literar și artistic, al cărui motto erau cuvintele lui Johann Goethe: „Mai multă lumină!”.

În anul 1891, a început să-și publice poeziile în diferite ziare și reviste, a intrat la Facultatea de Filosofie a Universității din Lviv, i-a cunoscut pe Ivan Franko și pe Myhailo Pavlyk, devenind membru al Partidului Radical Ucrainean condus de aceștia.

Dorind să stăpânească limbile slave, Sylvestr Iarycevskiy merge la Universitatea din Viena, unde ascultă prelegerile remarcabilului savant slav Vatroslav Ignatius Yagich. În acest timp, scrie numeroase poezii, eseuri, povestiri, precum și articole despre viața artistică a capitalei Imperiului. Prietenia cu Marko Ceremșyna, Meletii Kiciura și corespondența cu Osy Makovei au fost de mare importanță pentru viitorul scriitor. În timpul studiilor, a participat la editarea almanahului «Січ» (*Sicea*), și-a publicat poeziile în ziarul «Буковина» (*Bukovyna*), în revistele «Дзвінок» (*Clopoțelul*), «Зоря» (*Luca-fărul*), «Комар» (*Țânțarul*), în «Науково-літературний вісник» (*Curierul științifico-literar*) și altele.

După absolvirea Universității din Viena, Sylvestr Iarycevskiy a primit un post de profesor de limba și literatura ucraineană la gimnaziul Cezaro-Crăiesc din Peremyśl, unde a lucrat timp de 10 ani. De acolo se transferă la gimnaziul din Kolomyia. I-a fost greu să lucreze acolo, pentru că profesorii, în frunte cu directorul, răspândeau idei anti-ucrainene, până la urmă, directorul gimnaziului demitându-l de la locul de muncă.

După acest episod neplăcut, Sylvestr Iarycevskiy s-a mutat la Cernăuți, unde a lucrat un timp la ziarul „Bukovyna”, iar, în toamna anului 1904, a obținut un post de profesor la gimnaziul din Kițman, unde dezvoltă activități pedagogice, sociale, culturale și creative: conduce corul societății „Boyan”, organizează societatea „Sici” în satele din regiunea Kițman și se împrietenește cu scriitoarea Kostiantyna Malyțka.

După doi ani, este concediat și de aici, deoarece conducerea și oficialii imperiali au ajuns la concluzia că scriitorul a avut o influență negativă asupra studenților și că le-a dat o orientare politică greșită. Sylvestr Iarycevskiy devine din nou somer, dar rămâne la Kițman, unde continuă să scrie.

În anul 1909, ocupă un post de profesor la un liceu din Siret (Bucovina de Sud). Câțiva ani mai târziu, locuitorii orașului îl aleg primar. În același timp, devine directorul liceului.

Tot aici, în Siret, se căsătorește cu învățătoarea Stefania Petrivska cu care a avut două fiice: Sofia – profesoară de limbile ucraineană și rusă în mai multe școli din România, și Iaroslava – cântăreață la Teatrul de Operă și Balet din Cluj, și un băiat, Bogdan – director la liceele și școlile pedagogice ucrainene din Siret și Sighet.

În timp ce studia la Viena, s-a apropiat de tineretul literar sloven, s-a împrietenit cu poetul Anton Askerc, a studiat în profunzime operele lui France Preseren, a tradus mai multe poezii ale sale și a scris un eseu literar-critic despre marele poet sloven. Mai târziu, în timp ce lucra la Peremyśl, a publicat



eseul „France Preseren Franz – cel mai mare poet sloven” și piesa-feerie „Cântăreții cerești”, dedicată lui Taras Șevcenko, cu ocazia comemorării a 40 de ani de la moartea Marelui Cobzar.

Sylvestru Iarycevskiy a publicat articole pedagogice și literare în reviste ucrainene și germane, precum și traduceri din literaturile polonă, slovenă, germană și rusă.

Studiul despre Taras Șevcenko: *Поет любови і протесту* (*Poetul iubirii și al protestului*) apare în anul 1914.

O parte dintre operele lui Sylvestr Iarycevskiy au fost reeditate în două volume la Editura Kriterion, București (1978), selectate de Magdalena Laszlo-Kuțiuik, sub redacția lui Nicolae Carsiuc (Mykola Korsiuk). În anul 2009, operele sale au fost reeditate la Editura Bukrek din Cernăuți.

În anii 1990, piesa „Vânătoarea vânătorilor” a fost interpretată cu succes pe scena Teatrului ucrainean de Muzică și Dramă din Cernăuți.

Sylvestr Iarycevskiy a murit la 30 martie 1918, în Siret, unde este înmormântat și unde mai există casa în care a trăit, pe strada ce-i poartă numele.

Sylvestr Iarycevskiy aproape un sfert de secol a slujit literatura ucraineană și a lăsat în urma sa o operă valoroasă și un nume strălucitor de om de cultură și patriot ucrainean.

Redăm titlurile creațiilor sale:

- *Серце мовить* (*Vorbește inima*) – poezii în proză (1903)
- *Пестрі звуки* (*Sunete pestrice*) – poezii (1905)
- *Ангел-убійник* (*Îngerul ucigaș*) – poezii (1908)
- *На хвилях життя* (*Pe valurile vieții*) – nuvele și povestiri (1903)
- *Між терном і цвітом* (*Între spini și flori*) – nuvele (1905)
- *Рогатинські оповідання* (*Povestiri din Rohatin*)
- *Вірую* (*Crezul*)
- *З людського муравлиська* (*Din furnicarul omenirii*) – piese dramatice
- *Горемур* (*Horemur*) – povestiri (1906)
- *Січі іде* (*Trece sicea*) – povestiri (1907)
- *Княгиня любов* (*Prințesa Liubov*) – povestiri 1912
- *Початок кінця* (*Începutul sfârșitului*) – povestiri 1913
- *Лови на ловців* (*Vânătoarea de vânători*) – povestiri

Ștefan TCACIUC

Voalare

Am acoperit ferestrele cu pleoapele ostenite,
Printre care privea pe furis copilăria mea
Spre lumea mare,
Și în fiecare dimineață ciocăneau anii –
Trăsuri,
În care s-au plimbat poeziile mele
Între lumile lui Șevcenko și Homer,
Între Parnas și casa părintească.

Copacul melancoliei

Eu trăiesc sub coroana copacului melancoliei,
Iar frunzișul lui îmi schimbă neîncetat
Conceptia asupra lumii,
Care trezește dimineața,
Leagănă
Râsul și plânsul momentelor,
Izbucnite din inimile
Privighetorilor,
Care au uitat primăverile
Primelor lor triluri.

Voiajul

De fiecare dată,
Când vine primăvara oblomoviană,
Străbat pe jos lumea mare
Cu Bucovina în suflet și pe buze,
Cu frumusețile ei de nedescris în dulcea arhivă
Cu tezaurul vechi și neobosit al originii mele
Și demonstrez celor întâlniți, pe baza
Traducerilor incontestabile și a dovezilor autentice,
Că Timpul n-a fost niciodată drept cu poporul meu,
Ci întotdeauna adjuceca numai soarta,
Pe care el n-o dorea și n-o merita,
Că soarta îl ducea anume de mână
Numai cu păcălelile și îl lăsa în voia întâmplării
Printre cotloanele surde ale disperării,
Că tot felul de ticăloși
Îi furau de secole sfânta spiritualitate
Și cu perlele ei își umpleau
Sacoșele fără fund cusute din sufletele păcătoase.
Dar și acum, chiar acum
Bijuteriile furate mereu se trag lanț acasă,
Cu arșița fulgerului și cu setea tunetului

Și spun într-un glas:

– Chiar dacă ticăloșii ne vor prăda,
(Cu toate acestea) vom rămâne pe veci
Doar în suflete, ochi și pe buze,
Unde ne naștem!

Struna

În inima mea a vibrat
O strună,
Iar ochii,
Mintea și degetele mâinii
Au simțit-o în felul lor.
În inima mea a vibrat
O strună...
Și mult mai târziu
S-a auzit ecoul:
– Eu sunt singur...
Atunci de ce
Ochii,
Mintea
Și degetele de la mâini
Mă înțeleg numai
În felul lor?

Traducere din limba ucraineană
de Saveta VĂRĂREANU

Doar o viață, atât te-am iubit. Ți-am adorat ochii în care îmi vedeam fericirea, ți-am idolatrizat mâinile care nu-mi strângeau mijlocul și care nu mă mângâiau. Îți sărutam haina în dreptul inimii care nu bătea pentru mine. Fremătam precum plopul în bătaia vântului de primăvară, când îți auzeam glasul. Uragane de fericire mă inundau, când te vedeam. Tremuram ca florile sub ploaie și sângele meu clocotea ca apa căzândă în cascadă, când mă țineai de mână și simțeam că trupul meu e gata să rodească precum pământul după secetă. Eram toată o fericire și o bucurie dulci-amare, pentru că știam că nu suntem doi.

Te iubeam cu instinctul femeii ancestrale, înălțându-te spre stele și luceafăr.

O! Ce fericită am fost, când ți-ai coborât privirea de acolo, dintre stele spre mine ca spre o curiozitate, o raritate, o floare de colț. Aici, pe pământ, ți-am înălțat un pedestal din pietre prețioase pe care te-am așezat pentru veșnicie, așa credeam.

Erai tânăr, vesel, plin de viață, emanai ceva fascinant, captivant ce numai eu vedeam. Colegele, care vedeau cum sufăr, mă întrebau nedumerite:

– Ce vezi la el, nebuno? Este un om obișnuit și nici măcar nu-i frumos!

– Fetelor, văd CEVA care mă orbește și mă fascinează.



CEVA-ul acela, emanat de tinerețea, de tumultul tău nu m-a părăsit niciodată până de curând... Poate greutățile și lupta cu viața l-au închis într-o carapace de broască țestoasă bătrână, cu grijă și-n secret, ca să răbufnească peste decenii cu forța și violența stihilor dezlănțuite.

Ne-au despărțit două accidente groaznice, petrecute la distanță de o zi. Mai întâi tu, iar a doua zi, eu. S-a spulberat în suferință și neputință iubirea mea. Am zăcut amândoi prin spitale, tu ai plecat acasă pentru convalescență... Nu mi-ai scris, nu ți-am scris.

După luni de zile am aflat că ești îndrăgostit de o studentă din anul doi și m-am resemnat.

Înainte de examenul de stat, ne-am întâlnit din pură întâmplare. Cât pe ce să crape carapacea. Se zvârcoleau amintirile ca mulțimea surprinsă de un incendiu, voiau să iasă din temniță, voiau să se manifeste cu violența flăcării devastatoare. Le-am potolit strângând pumnii și încleștându-mi dinții, ca să nu permit ieșirea vreunui sunet de bucurie sau durere. Le-am sugrumat cu puterea voinței de fier, călită-n lupta cu viața. I-am strigat în gând iubirii neîmplinite:

Ce te-agiti?
Ce te-amăgești?
Ce vrei tu, nu mai găsești!
Lasă viața
Cum ți-i dată:
Ne-ndulcită, nesărată.
Lasă viața
Așa cum este:
Fără de sfârșit poveste.

Surpriza revederii ne-a bulversat pe amândoi. Ne-am oprit unul în fața celuilalt, ne-am privit descumpăniți și nu știam ce să ne spunem. După o veșnicie am întins mâna spre tine și ți-am arătat verigheta aceea de metal care imita aurul, fără a scoate o vorbă măcar. Mi-ai înșfăcat pur

și simplu mâna, ai dus-o la spate ca și cum n-ai fi vrut s-o mai vezi și mi-ai spus cu regret în glas:

– Dacă este cineva care să regrete asta, eu sunt acela.
– Îți sunt recunoscătoare că știi să minți frumos.

Am simțit atunci cum

Te-ai desprins de mine
Ca visul dintr-un somn
Și n-ai mai fost de-atuncea
Al vieții mele domn,
Căci nu te-aveam alături
De câte ori doream,
Te căutam în gându-mi,
Dar nu te mai găseam.

Zădărnice-i totul.

Zădărnice. Vis.

Zadarnică iubirea

Și dorul necuprins.

Da... Ne-am despărțit. Am plecat spre viață hotărâtă să lupt cu ea și cu tot ce-mi va oferi fără să-mi fac planuri sau vise. Mi-am înjugat soarta și așa am rămas pentru decenii. Numai luptă cu viața, numai asprime și durere; de nicăieri alinare sau rază de bucurie.

Veneau vești despre tine ca fâlfăirile rare ale unor aripi mari și negre. Unele dureroase ca niște flori ofilite, arse de soarele necruțător. Mă simțeam un norișor pe cerul albastru, srălucitor, care, fără suflarea puternică a vântului, nu-și putea elibera fărâma de apă, ca să ude florile, să-ți alunge necazurile și durerile. Voiam să-ți trimit din surplusul modestei mele bucurii de viață măcar un crâmpei.

Te căutam totuși precum nukul cu rădăcinile sale puternice își caută apa în adâncul pământului. Te-am găsit, te-am sunat, ți-am auzit vocea bucuroasă de surpriză și... s-a spart carapacea bătrânei țestoase. Ieșite din întunericul lor, sentimentele mele, dominate de CEVA-ul acela chinuitor, au reînviat în lumina bucuriei de a trăi.

Ne-ntâlneam pe internet aproape în fiecare seară. Treceam în revistă evenimente din viața noastră așa cum a fost ea: cu bune și rele. M-am obișnuit cu gândul că...

Te am în viața mea
Așa cum e ea.
Cu soare, ploi, nori și vânt.
Te port în gând
Cu durerea neîmplinirii absolute,
Cu mireasma iubirii necunoscute,
Cu focul sufletului ne-mpăcat.
Așa mi-a fost dat.

Ne-am revăzut într-o zi de iarnă mohorâtă și rece. Ne-am sărutat ca doi străini, protocolar. Doar zâmbetul tău mi-a reîncălzit sufletul obosit de atâta zbucium, speranțe și așteptări.

Deși timpul și-a lăsat adânc amprenta pe chipul tău, deși ochii tăi nu mai erau de culoarea frunzelor de toamnă timpurie, deși... eu te vedeam pe TINE, cel de altădată: zâmbetul și râsul au rămas aceleași, vocea cu aceleași modulații, privirea tot săgalnică. CEVA-ul acela misterios a persistat să mă domine și flacăra iubirii trecute a devenit o dulce adiere. Dar ce păcat! N-ai făcut niciun gest tandru,

nu ai spus o vorbă care să mențină focul aprins. Flacăra se zvârcolea, limbile ei se întretăiau, se ridicau și coborau, mistuind energiile ascunse în peșterile sufletului meu.

Am observat că prezența mea te incomoda: ori erai emoționat și nu știai cum să te porți cu o... străină care ți-a invadat singurătatea, ori simțai că nu erai o gazdă bună (deși nu era cazul), ori stăteai în expectativă, dorind o acomodare cu musafirul neașteptat. Simțeam la tine o detașare de cele sufletești aproape degradantă. Oare ea ne-a despărțit? Oare, dacă aș fi știut să lupt în tinerețe pentru tine, dacă aș fi avut posibilitatea să lupt, am fi fost fericiți? De fapt, fericirea nu-i decât o himeră.

Mă asemănam cândva cu pământul care suferă de sete, care tânjește după un strop de ploaie. Această sete mi-a rămas în trup și suflet, dar n-ai știut sau n-ai vrut să fii ploaie.

Cred că sunt o Sahară a iubirii în miniatură. O Sahară care, neputând scoate apa ascunsă în adâncuri, va rămâne veșnic tristă, pustie și însetată.

Am început să mă întreb dacă nu cumva ești numai himera viselor mele, dacă nu ești o creație a mea. Simt că și tu conștientizezi acest lucru.

Presimțeam, pe zi ce trecea, că începe să se macine carapacea care a tăinuit atât de bine iubirea mea din tinerețe. Pietrele scumpe ale pedestalului pe care te înălțasem cândva au început să se dezlipească, să-i periclitizeze rezistența și frumusețea. Presimțeam o implozie care nu mă speria. O așteptam ca pe o eliberare, pentru că mă devora din ce în ce mai des întrebarea: pe cine am iubit eu? Ce am iubit? Oare a fost iubire?

În timpul foarte scurt pe care l-am petrecut împreună ai reușit, fără să vrei, să mă jignești, să mă umilești cu gesturi la care nu mă așteptam. Te înspăimânta orice atingere accidentală, orice gest care putea fi interpretat ca atentat la crasa ta detașare de cele sufletești. M-ai înspăimântat cu egoismul tău. Căutam justificare pentru orice gest, orice vorbă sau modulație a vocii tale. Analizam cu minuțiozitatea unui chirurg faptele și vorbele tale precum și amintirile despre fostele tale iubiri, ca să constat că eu nu aveam loc între ele. Amintirile tale erau atât de puternice, încât prezentul, inofensiv ca o floare de primăvară, te lăsa rece.

Carapacea se tot măcina, pedestalul, înnegrit de intemperii și de timpul necruțător, se clătina din ce în ce mai puternic.

Doamne, ce vreau eu de la această ființă? Vreau tinerețea înapoi? Am uitat că „fugit irreparabile tempus”? Am uitat să...memento mori? Doresc absolutul și perfecțiunea? Dar eu sunt perfectă? Nu! Nu sunt. Este perfectă în mine veșnica dorință de confirmare că exist pentru cineva, că sunt importantă pentru cineva, dar și să arăt altora ce importanți sunt pentru mine, dorința de a mângâia și de a putea arăta cuiva că înseamnă mult pentru mine. Cer în schimb atât de puțin: un zâmbet, o vorbă bună spusă cu sinceritate. Nu cer nimic material.

Toate acestea erau semne clare că trebuie să procur explozibil pentru o implozie puternică. Ba nu. Pentru două implozii: a monumentului pe care cu indiferență tronai și a diafanei mele iubiri pentru o himeră, pe care o ținusem atât în carapacea sufletului meu. Nu ești tu vinovat. Pentru tot ce mi se întâmplă rău, consider că numai eu sunt de vină. Speram că voi aduce o rază de lumină singurătății tale, că-ți voi da certitudinea că mai ești important pentru cineva. Am greșit față de tine, tulburându-ți liniștea și resemnarea în fața senectuții. N-are ce reînvia, pentru că „din nimic, nimic se naște”.

Îmi atenționez toate simțurile, strig cât pot de tare „aaarrdeeee”!!! și...buuum! a căzut statuia indiferenței. A rămas locul gol-goluț. Nicio piatră prețioasă nu se vede; din carapace... numai flenduri. Praful și pulberea s-au ales din toată energia consumată pentru o himeră atâția ani.

Aaaa! Zăresc prin molozul inutil un ochi al statuii: rece, trist, învins de timpul ireversibil, de singurătate și resemnare. Rămâi acolo, Ochiule, pentru că și așa nu te bucuri de ce-ți mai oferă viața. Ceea ce credeam eu că este povestea unei iubiri frumoase și fără sfârșit a fost,

de fapt, o piatră care se macină sub arșiță, sub ploaie și vânt, sub mângâietoarea și lentă agresiune a unei... „ape curgând”.

Nu-mi rămâne decât să mă duc pe malul Hatnuței, pâ-râiașul copilăriei mele, ca să meditez asupra versurilor lui Mihai Codreanu:

„Bătrânii spun că apa trece
Și spun că pietrele rămân.
Dar lucrul altfel se petrece
Pe vechiul nostru glob bătrân.

Că piatra, orișicât de tare,
Se macină și trece stând.
Iar peste trista măcinare,
Doar apele rămân curgând”.

Acum suntem bătrâni. Ne-au invadat ghiociei părul, trupul și mintea. Suntem două umbre mișcătoare care trăiesc numai din amintiri, umbre neînsoțite de cei cărora le-am dat viață, pentru că ei trăiesc în ritmul alert al unei noi etape de tranziție grea, degradantă, demoralizatoare, înjositoare; tranziție care le întrece cu mult prin dificultate pe cele

prin care a trecut generația noastră. Ne bucurăm totuși de avantajele noii tehnologii, putându-ne întâlni virtual, ca să ne întrebăm reciproc: Ce mai faci? Cum te simți?

La ultima noastră întâlnire virtuală, aflând că problemele tale de sănătate se înmulțesc, am avut un dialog scurt, creștinesc. Ți-am spus: ...nu se știe care dintre noi va pleca primul. Dacă ți-am greșit cu ceva, iartă-mă. Mi-ai răspuns: TU să mă ierți, că ți-am greșit cu multe. Eu pe tine nu am pentru ce te ierta.

Da... Doar o viață, atât te-am iubit.

DRESORUL DE TIMP de Mykola Homyci

Voința își caută stăruitor identitate

„Dresorul de timp” este o aventură a comunicării. Întemeiată pe adevăruri întâmplare, acțiunea romanului se fixează, printr-o serie de virtuți scriitoricești, în viață, în destine variate și de prim-plan, pe reliefurile unei voințe covârșitoare și a unei sensibilități care, stăruitor, își caută identitate. „Mi-am adus aminte de toate problemele amânate «pentru mai târziu», de episoadele în care făceam compromisuri, fiind conștient de ele, crezând că voi reuși să repar totul și, dintr-odată, mi-am dat seama că acest lucru nu se va mai întâmpla, pur și simplu, nu mi-a mai rămas timp pentru îndreptarea greșelilor pe care le-am făcut. Mi-am dat seama că tot ceea ce consideram ca pe o simplă ciornă a unui mare proiect era tocmai viața pe care am trăit-o.” (pag. 15).

Pe coridoarele închipuirii, se smulg din realitatea zilnică întâmplări fătuse, cu răsunet neobișnuit. „Asta m-a speriat într-atât, încât am început să mă opun timpului. Inconștient, am început să număr zilele care mă apropiau, așa mi se părea mie, de ziua fatală de 1 Decembrie. Paradoxal, când am început să fac asta, timpul parcă, bătându-și joc de mine, a început să treacă fulgerător. Asta îmi otrăvea vacanța.” (pag. 16).

Plăcerea de a se afla în raporturi concrete cu fecunditatea trăirilor permite prozatorului să experimenteze clipe de pasiuni plătuite arhitectural. „Tabloul era genial: o revărsare de culori care se compuneau din mișcări de pensulă verticale și orizontale. În prim-plan, apăreau: o casă, un automobil și o mulțime de lucruri de care omul se folosește în viața de zi cu zi, însă al doilea plan era principal și dominant sau, mai bine spus, lipsa totală a acestuia. În locul perspectivei și a orizontului, în imagine, era zugrăvită o golițiune vâscoasă și gri.”

Scrișul capătă avânt, spirit de fină intrigă, de lină indiscreție scormonită monden prin cancanuri austere, cu aer oficios și o prielnică franchețe în devoalarea veștilor neplăcute, dar și a celor plăcute. „Privind acea pânză, deodată am simțit că nu mai pot să respir, deoarece din ea lipsea aerul, lipsea oxigenul, mai bine spus mișcarea lui. În locul lui domnea o atmosferă înăbușitoare a stabilității și a precauției.” (pag. 18).

Ținută permanent în contact cu îndrăzneala care agită destăinuirii concrete, proza, prin descripții îngroșate, ferită de raporturi sterile, infatuare avântată, întâmplări fardate ironic, fără sens, doar printr-o aprindere aleasă, delicată de nuanțe pătrunzătoare și transfigurare, fără reproș, resuscitează momentele unei imperturbabile asedieri temporare. „Până în acel moment, încă în adâncul propriului meu «EU» s-a întâmplat ceva. Ceasul biologic, cel care a măsurat până acum corect timpul copilăriei, acum a lansat un mecanism complicat și necunoscut mie. Fără voința mea, organismul meu a început să lucreze. Zi și noapte, înlăuntrul meu se construia ceva, se amesteca ceva, apăreau lucruri noi, iar altele dispăreau pentru totdeauna. M-am înălțat, mi s-a îngroșat vocea, a început să-mi crească părul în locuri complet neașteptate, am început să am vise fierbinți, nedeșluite. Eram la fel ca până atunci, dar eram altfel.” (pag. 178).

Venite prin istorie în prezent, realitățile se suprapun pe urmele de altădată ale veacurilor. Viața se umple de larmă, înghite periferiile rămase de izbeliște, le afundă în tănuite „scenarii” peste care așterne, la întâmplare, noi drumuri. Viziunea realistă asupra societății în momente de criză este moral strecurată, apoi, calm, concentrată în oameni, fapte și în paginile cărții. „Aici, pe Maidan, parcă mi s-au deschis ochii: iată, poporul țării în care trăiesc s-a adunat aici, la Kiev, pe străzi și în piețele sale. Oamenii au venit de pretutindeni, unii să-l susțină pe candidatul «portocaliu», iar alții pe cel «albastru», și acest lucru este normal. Ei vorbesc, care în ucraineană, care în rusă, dar cel mai important era că se înțeleg reciproc și respectă opinia oponentului. «Estul și vestul împreună!» – răsună pretutindeni, scenariul pregătit de putere, care viza prăbușirea Ucrainei a eșuat.” (pag. 108).

Din ipostaza trudnică de romancier, Mykola Homyci pune în slujba societății ucrainene temperamentul său robust, polemic, cu formulări clare, cheia prin care calitatea umană e comunicativă, are trecut, orizont, își înțelege identitatea națională, își activează memoria colectivă și însușirile de a se autoidentifica prin valori, într-un spațiu cultural multilingvistic. „Și pe unii, și pe ceilalți îi unea o ipocrizie nemaîntâlnită, o imoralitate și înșelătorie ieșită din comun. Aveai impresia că nu oricine putea face parte din rândurile lor, numai cei lipsiți de conștiință, profund imorali, acel tip de oameni care fără să clipească goleau buzunarele propriului lor popor și în același timp îi mințeau cu nerușinare. Această minoritate absolută, care nu numără mai mult de cinci procente din populație, s-a declarat «elită» și a uzurpat puterea, declarând în mod ipocrit presupusele principii democratice de guvernare a țării.” (pag. 108).

Autorul spicuește experiențe, confesiuni, mărturii, apoi fixează incisivitate și robustețe caracterelor. Frecvent modelate și ocult invocate sunt spaimele și exilul în interiorul resentimentelor. „Țara a fost sfâșiată cu o nedreptate flagrantă, cu tot cu patrimoniul ei național care aparține tuturor, când un mic grup de oameni și-au însușit absolut totul fără niciun pic de efort, și-au atribuit pur și simplu totul, au furat de la noi «cei mulți».” (pag. 100).

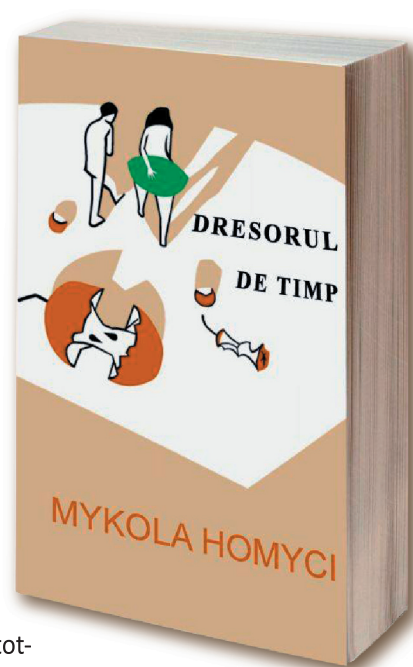
Periferici moral, intoleranți și prigonitori, atotprezenți în relațiile cu ansamblul societății și cu toți asupritorii acesteia, politicienii, evident implicați în jocurile guvernării, au răspândit vrajbă. Începutul și sfârșitul scutură neîmplinirile pe același trotuar peste o atmosferă măcinată, destrămată, permanent conectată la preludiul suspiciunii, la preludiul alienării. „Au uzurpat puterea de stat, iar acum, suferind de obezitate și saturație, fixează salariul minim, de supraviețuire, pentru cetățeni, le aruncă pur și simplu o bucată rămasă de la masa lor, astfel încât să nu crape de foame. Copiii lor studiază în străinătate, tot acolo se odihnesc și se tratează. Patria pentru ei a devenit o sursă de venit și un teren de încercare și satisfacere a propriilor lor ambiții, unde, pe lângă bogățiile existente, pot cumpăra și regulile, și odată cu ele și viețile cetățenilor acestei țări. Ascultă știrile, sunt noutăți de pe câmpul de luptă: aproape în fiecare zi un copil de bani gata ucide pe cineva pe șosea. Și bineînțeles că nu va fi pedepsit pentru asta! Se va răscumpăra! Se pare că în țara noastră viața e de vânzare! Și nu costă foarte mult.” (pag. 101).

Însuflețit optim de ascensiunea sa financiară ori ierarhică, politicianul e sterp, compatibil doar cu artificialitatea infirmiei sale nesimțiri, slăbiciuni. Ofensiva ipocriziei politice, aspectele ei flagrante surprind societatea ucraineană trăind momentul divin, de vis milenar față de sentimentul național și atitudine fermă față de cei care refuză revendicările sale, cu glas tare, nu prin tocmele ori tranzacții, ci întărind cuvântul prin fapte, prin unitate de acțiune în problemele naționale și sociale, cu acțiuni comune împotriva dușmanului comun, evitând conștient dezbinarea prin care instituțiile de stat, eșuate deja, își mențineau cu succes privilegiile. „Văzând toate acestea, pentru prima oară, m-am simțit mândru de țara mea, de poporul meu care a arătat întregii lumi maturitatea lui, toleranța și răbdarea. Acum, întruchiparea țării în ochii mei nu mai era doar un «garant» în spatele căruia nu și-ar fi dorit să stea niciunul dintre conducătorii statelor europene, nu mai era doar o clică de penali, de necinstiți, care au jefuit poporul, ascunzându-se în spatele mandatelor parlamentare, nici birocrati și delapidatori, ci oameni simpli care s-au adunat la Kiev. Pe toți îi unea drapelul galben-albastru care fâlfâia deasupra capetelor lor.”

Lipsa țelurilor clare într-o luptă răspândește spiritul de închistare, iar, în aceste circumstanțe defensive, instinctul nu e o armă sigură. Autorul, în intimitatea romanului, operează cu: resemnare, dragoste, filozofie, iubire, durere, credință, pentru a urca în vitraliile expunerii adevărului. Satisfăcător și ușor de provocat, la autor, este stiletul imaginației care, cu satisfacție orgolioasă, despică fragilitatea unui sistem politic expus unei rușinoase înlăturări, în timp ce lumea își continuă mersul și multe se întâmplă: dragoste, ură, muncă, distracție, iubire, tragedii și comedii, noi interese, noi subiecte, iar în toate câte sunt e ceva neașteptat. Mobilitatea nepotolită a personajelor, întâmplărilor, unele de-a dreptul buimăcitoare, iar altele, cuceritor zugrăvite, se dilată în versiuni voioase asemenea unor defilări fără itinerar. „Gestul ei ezitant cu care m-a întâmpinat, plin de speranță și îngrijorare de abia observată, și privirea ei o trădau și o dezarmau într-atât, încât nu mai era în stare să gândească lucid, să intre în detalii, să-și ascundă slăbiciunile și îndoilele apărute, de abia vizibile. Am simțit cum ceva neobișnuit de mare și nevătămător pătrunde în sufletul meu, precum o cheie ce, găbind canelurile necesare, începe să le învârtă, deschizând cele mai misterioase colțuri ale sufletului meu.” (pag. 171).

(Va urma)

Traian CHIRICUȚĂ



Vladimir se trezi înainte ca ceasul deșteptător să-i vibreze la marginea patului, așa cum se întâmpla de cele mai multe ori până atunci, și porni, băjbâind prin întuneric, să-și îndeplinească rutina matinală, dinaintea plecării la serviciu. Primele raze de lumină ale zilei nu se sinchiseau încă să-și facă apariția pe fereastră, semn că soarele continua să mai doarmă, măcar pentru un sfert de oră, în spatele orizontului. Fără să aprindă becul, traversă mica odaie, așa cum ar zbura o pasăre sălbatică de pe o ramură pe alta, fiind sigur că era imposibil să te împiedici în ceva ce nici nu există, căci, la drept vorbind, odaia eroului nostru era extrem de sărăcăcioasă, aproape lipsită de mobilier. Desigur, cu excepția patului și a unui dulăpior de haine spre care se îndrepta deja pentru a-și lua ciorapii.

Nu se obosi să mai verifice dacă cei doi ciorapi extrași din sertar sunt sau nu din aceeași pereche, ceea ce nu s-ar fi întâmplat oricum, căci nu aveau perechi, ci îi trase imediat în picioare, atât de repede încât nimeni nu ar fi putut clipi, în acest interval de timp, mai mult de cinci ori. Într-un ritm asemănător își îmbracă apoi pantalonii, cămașa de lucru, sacoul și se încălță cât ai zice „cinci ori cinci fac douăzeci și cinci de clipe”. Apoi, după ce se privi vreme de încă cinci clipe într-o oglindă înecată în praf, dar fără a-și vedea reflecția din cauza întunericului, Vladimir ieși mulțumit din micul său apartament, înclud ușa după sine.

Aici, în coridor, dădu ochii cu vecina sa de scară care tocmai ce urca treptele. Curios de bine-dispusă, Amelia i se adresa cu un „bună dimineață” extrem de neobișnuit pentru firea ei vulcanică, neliștindu-l chiar într-o oarecare măsură. Știa foarte bine că nu mai avusese până atunci parte de o asemenea bizarerie.

– Unde te grăbești așa, drăguțule? Nu mai bine ar fi să te dezmeticești cu o cafea?

Vladimir se opri locului, vreme de alte câteva momente, încremenit de mirare și neliniște. Nimeni nu se mai comportase până atunci în felul acesta cu el, iar acum, când se întâmpla cu adevărat, părea o adevărată insultă. Ridică în cele din urmă din umeri și, apropiindu-se mai bine de tânăra oacheșă, o trase respectuos de urechi, ca mai apoi să părăsească imobilul cu liniștea înviorată.

Trecu gânditor prin trei intersecții, cotise de vreo două ori spre stânga, apoi de două ori spre dreapta, rămânându-i încă un sfert de ceas de mers pe jos până la muncă, până când, tot privind în jos fără vreun scop anume, găsi că ciorapii săi se potrivesc unul cu celălalt, așa cum nu se mai întâmplase niciodată de când se știa mergând pe propriile-i picioare. Se opri brusc, examinează mai bine ciudățenia și rămase uluit.

Din câte știa cu extrem de multă precizie, nu avea nicio pereche de ciorapi identici în dulăpior. Ba mai mult de atât, nici nu avusese vreodată. Chipul i se întunecă pe dată, simțind cum ceva deosebit de rău urma să i se întâmple. Nu-și putea lua ochii nici măcar o clipă de la ciorapi și, continuându-și drumul spre aceeași destinație, îi privea mai mereu, uneori cu coada ochilor, în ciudat și consternat deopotrivă. Era cu neputință să înțeleagă cum tocmai lui i se întâmpla așa ceva. Simțurile îi prevesteau un ghinion mai greu decât putea duce.

Și nu ajunse totuși foarte departe până să observe o altă ciudățenie, de data aceasta mai mare decât primele două. Undeva la nici cincizeci de pași, în fața sa, un domn jovial, trecut de prima tinerețe, mergea la braț cu o doamnă cam de aceeași vârstă cu el, iar amândoi zâmbeau, râdeau și, din când în când, se sărutau nestingheriți. Vladimir își frecă ochii frenetic, nevenindu-i să creadă ceea ce vede: o pereche sărutându-se pe stradă, în văzul lumii, de parcă, vezi Doamne, tot pământul le-ar fi aparținut dintotdeauna. Nu, așa ceva nu se făcea și trebuia neapărat reclamat și pedepsit, gândi el în timp ce alerga, fluturându-și mâinile în aer, către un polițist local.

– O infracțiune! O infracțiune! Domnule, nu vedeți bine? E chiar sub nasul dumneavoastră!

– Ce să văd? se interesă funcționarul, examinându-l cu suspiciune pe omul care-i vorbea mai mult printre gâfâieli.

– Uite, acolo! În fața magazinului de scaune. Îi vezi?

– Pe cine să văd, cetățene?

– Pe ei... pe... pe... hâh...pe ăia doi, la braț.

Polițistul privi spre direcția indicată și, descoperind într-adevăr doi oameni care merg la braț, confirmă că îi vede.

– Aha! Deci îi vezi, nu? Chiar îi vezi?!

– Da, îi văd. Ce s-a întâmplat?

– Se sărută în văzul tuturor. Nu e clar? Cât de normal ți se pare acest lucru?

Funcționarul se încruntă brusc, crispat de prezența sa ca de a unui nebun și-l întrebă:

– Și de când reprezintă asta, în opinia ta, o infracțiune, domnule?

Vladimir rămase cu gura căscată. Fără a mai putea continua discuția într-un mod coerent, se fâstâci o vreme, încercând să-i explice interlocutorului său de ce acest gest este cu totul lipsit de etică, fiind suficient de grav pentru a fi sancționat, însă, nereușind să se facă înțeles, dădu nervos din mâini și plecă deznădăjduit.

Ptiu, drace, își zise el, astăzi totul pare a fi cu susul în jos.

Dar nu mică îi fu mirarea când, o sută de pași mai departe, un om al străzii se apropie de el, rugându-l frumos să-i ofere niște mărunțiș, căci tare îl mai chinuia foamea, spunea individul, nemâncând decât cu o seară înainte.

Vladimir îl examinează grav, parcă lovit de o puternică nedreptate și scrâșni printre dinți:

– Nu meriți nici măcar să te calc pe degete, neobrăzatele.

Norocul nu îl întâmpină nici peste câteva clipe, când un trecător grăbit îi ceruse scuze, din mers, pentru că-l îmbrânci neatent de peretele unei instituții.

Să își ceară scuze. Dar cine se crede până la urmă? Așa ceva nu se face nici în glumă, fie și unui prieten vechi, darămite unui om pe care îl vezi prima dată-n viața ta! Mormăi încă vreo câteva clipe, ca mai apoi să-l dea uitării definitiv.

Ajunse, într-un final, la destinație și intră în curtea unde lucra de vreo cinci ani până atunci, cu vădit dezinteres. Dar aici, chiar înainte de a deschide ușa care dădea spre vestiar, un portar bătrân și schiop îl ajunse gălăgios din urmă.

– Domnule, să știți că nu aveți voie acolo. Pofțiți, vă rog, afară. Programul cu publicul începe abia de la ora opt fix, adică peste o jumătate de oră.

Vladimir îl inspectă nelămurit pe cel din fața sa, neînțelegând ce o mai fi și cu acesta și de când aveau nevoie de el într-un astfel de loc.

– Cred că este vorba de o greșală, să știți, se scuza cel mai tânăr pe un ton ofensat. Eu lucrez aici de cinci ani de zile, dar nu v-am văzut nici măcar o dată pe aici. Dacă e să mă dea cineva afară, acela e directorul, nu dumneavoastră.

Agentul de pază rânji, totuși, în semn de sfidare.

– De cinci ani! Nu zău! Eu lucrez de șapte ani pe acest post, dar pot spune sigur că n-ai trecut niciodată de acea poartă. Și acum, te rog frumos să ieși afară!

Vladimir se simți împins de la spate până la marginea străzii, iar poarta se închise zgomotos în urma sa.

Lasă că îți arăt eu ție... lasă că îți arăt...

Alergă tot drumul până la casa șefului său cu ferma convingere că neisprăvitul de portar avea să își caute, în curând, un nou loc de muncă. Dar pentru că toate mergeau pe dos în acea zi

ciudată, Vladimir nu găsi pe nimeni acasă, ca niciodată până atunci. Se hotărî totuși să aștepte, dar negăsindu-l întors nici măcar la ora prânzului, se prezentă la cea mai apropiată secție de poliție, unde un ofițer cărunt îl primi pe dată în biroul său.

– Vreau să vă raportez o nedreptate, începu să turuie tânărul, chiar de cum ușa se închise în urma lui.

– Dar vă rog, luați un loc mai întâi. Nu vă grăbiți.

– Da, da... așa deci. Se așeză fâstâcit pe scaunul indicat și continuă: azi dimineață, am fost dat afară de la locul de muncă, după cinci ani legați, dar nu de oricine, ci chiar de portar. Iar nedreptatea e că șeful meu nu a dat astfel de dispoziții, ba mai mult, nu știe nimic despre toate acestea.

– Și unde s-a întâmplat asta, domnule?

– Pe strada X, la Centrul de Colectare a Aurului, unde lucrez, după cum am mai spus, de cinci ani.

Ofițerul ridică o sprânceană, părând că nu înțelege ce i se spune.

– La centru de colectare a aurului ați spus?

– Exact acolo, pe strada X, lângă turnătorie.

Aici, polițistul își dres glasul, adoptând o mină mult mai serioasă.

– Și cine aduce aur, mă rog, la acest centru de colectare?

– Oricine nu are nevoie de el, domnule.

Ofițerul izbucni atunci într-un scurt hohot de râs, ca mai apoi să continue:

– Dar oare cine, te întreb, nu are *nevoie* de el?

Vladimir rămase încurcat, neștiind ce răspuns să dea la această întrebare. Era de la sine înțeles că cei mai simpli oameni sunt cei care n-au nevoie de aur. Pur și simplu, îl aduc la centru în schimbul a ceva ce le-ar putea asigura o zi, sau poate două, existența. Dar acest lucru îl știa, oricum, toată lumea.

– la spune-mi, te rog, de ce ai venit la mine? În mod sigur nu ai venit pentru ce îmi zici acum. Asta se înțelege.

– Dar tocmai pentru asta am venit, domnule.

– Pentru că te-a dat afară portarul care lucrează la Centrul tău de Colectare a Aurului... de care nu are nevoie nimeni.

– Da, pentru că e aur vechi. Și trebuie reciclat.

Ofițerul se crispă, privindu-l. Își aprinse o țigară, trase lung din ea și cântări vreme de câteva clipe cele auzite.

– Și mai spune-mi, te rog, ai fost vreodată la ospiciu până acum?

Vladimir se înroși, simțind cum i se face o jignire gratuită.

– Niciodată, domnule.

– Ei, nu te îngrijora. Pentru tine nu e prea târziu; o să îți placă, te asigur.

Mâinile tânărului începeau acum să tremure de indignare, iar ofițerul zâmbi cu multă plăcere, observând acest detaliu. Apoi se ridică brusc din spatele biroului și începu să urle ca un bezmetic:

– La ospiciu cu tine, nătărăule! Ai să dormi acolo visând la reciclarea aurului până ți se va scurge creierul pe urechi! Fix pe mine te-ai gândit să mă iei peste picior?!

Instinctiv, Vladimir tresări atât de puternic, încât căzu pe spate cu tot cu scaun, trezindu-se cam în același moment, sărind din pat ca ars. Fruntea îi era scăldată toată de sudoare, iar mâinile îi tremurau cuprinse de convulsii, exact ca-n vis. *Nu mai vreau... nu... nu...dar, drace, ce-a mai fost și asta?*

Se ridică buimac în șezut, inspectă cu mare atenție mica odaie cu un pat îngust și un dulăpior sărăcăcios în ea, apoi, după ce se convinsese că totul este în totală ordine (nu descoperi nicio pereche de șosete identice), se îmbracă la fel de repede precum în visul de adineauri, se privi preț de câteva clipe (fără succes) în oglindă și ieși grăbit din apartament. Ca printr-o pură coincidență, Amelia tocmai își înclua ușa, semn că urma să plece și ea undeva. Vladimir se opri atunci în fața ei ca s-o privească, ea îl examină la rândul-i întrebător și, ca un făcut, își întinseră mâinile, la unison, spre a se trage de urechi.

În stradă nu zări nimic neobișnuit. Nu se săruta nimeni, ba mai mult, la fel ca întotdeauna, oamenii își lungeau reciproc urechile, se călcau pe vârfuri, țipau unii la alții, ori se îmbrânceau fără a-și mai întoarce capetele-n urmă. Spre marea sa satisfacție, Vladimir văzu în fața sa un

Mihai ROMANIUC

O ZI MAI PUȚIN OBIȘNUITĂ



grup de cerșetori care aruncau cu bani în trecători, pentru a se distra, îndeosebi sub formă de avioane, ori, pur și simplu, cu monede de aur sau argint. Tot de dragul amuzamentului, Vladimir se apropie de unul dintre aceștia și îi îndesă în buzunar o bancnotă de 500. Atunci, ca loviți de fulger, cerșetorii se opriă câteva momente locului, împietriți de indignare. Se citea pe chipurile fiecăruia o mânie fără margini, și-l întrebară, din ochi, cu ce îi greșiseră ca să merite o asemenea insultă. Pentru a se răzbuna, unul dintre aceștia sări de la locul său, țâșnind către impostor, sărutându- i mâinile în semn de sfidare. Un nou hohot de râs izbucni din gâtleurile lor împovărate de șunci, iar Vladimir, vizibil iritat, își continuă drumul în liniște. Din când în când, câte un polițist mai scria amenzi celor care vindeau la marginea străzii perechi de ciorapi identice, ori îi taxa pe culegătorii de flori din parcuri care amenințau deseori ordinea publică.

Vizați mai erau și vagabonzii, căci aceștia îi agasau adesea pe trecători cu citate din Kant, Platon, Aristotel, Kierkegaard sau ale multor alți instigatori ai dezordinii.

Într-adevăr, totul era normal.

Vladimir ajunsese în cele din urmă la Centrul de Colectare a Aurului, acolo unde sorta, de mai bine de cinci ani, tone întregi de deșeuri lucioase. Aici nu exista niciun fel de portar, pentru că, așa cum se știa dintotdeauna, de aur nu avea nevoie, într-adevăr, nimeni; prin urmare, nu-l fura nimeni.

Și iată că în aceste condiții, tânărul nostru se apucă de treabă cu aceeași lipsă de interes ca până atunci, dar tresărind de fiecare dată când își amintea secvențe din coșmarul avut cu doar câteva ore în urmă. *Ce bine că visele sunt trecătoare..., drace, ce mai vis...*

I
Trăia în satul nostru un cazac pe nume Hmara; era un om bogat! Avea pământuri, animale și multe bogății! Nu i-a dat Domnul mulți copii, i s-a născut doar o fată, mândră ca soarele de pe cer. Au alintat-o, au crescut-o cuminte și curată și au învățat-o de bine. Cum a împlinit Olesia șaisprezece ani, au și început pețitorii să le treacă pragul casei. Părinții le mulțumeau pentru bunăvoință, îi cinsteau, dar pe fată nu o sileau: „Să mai petreacă puțin, să aibă cu ce să-și amintească fecioria. Încă nu e timpul să-și bată căpșorul cu treburile gospodărești; să se mai bucure de tinerețe.”.

Dar câți pețitori avea deja, Dumnezeu! Pe unde trece, parcă un roi vuieste în urma ei! Dar și ce fată era! Mândră, bună, primitoare și deschisă la orice, știa și să vorbească, și să zâmbească, și să glumească; iar dacă vede ceva neobișnuit, se uită cu o privire de gheață și trece mai departe.

Trăia în casa părinților fără să cunoască greul și răul. Se spune că oamenii tineri nu sunt apăsați de niciun fel de gânduri, se gândesc doar cum să petreacă timpul mai bine. La cât de bine și fără de griji se trăia acolo, trebuia să-i vină și ei vremea să cunoască și răul. S-a prăpădit mai întâi mama: era deja bătrână; și a zăcut vreo două săptămâni, după care și-a dat duhul. După mamă a murit și tatăl, de jale după nevasta credincioasă cu care și-a petrecut tinerețea.

A rămas Olesia orfană. A plâns cât a plâns, dar trebuia să se obișnuiască. Oamenii buni nu uitau de ea: ba venea o mătușă bătrână și o înveselea, ba apăreau fetele, ciripeau vrute și nevrute și se întâmpla să o și scoată cu ele. Au întâmpinat toamna. Pețitorii nu conteneau în casa Olesiei, unii plecau, alții veneau. Dar ea tot le mulțumea și îi refuza, ba pe unii, ba pe alții.

– De ce nu te măriți, Olesio? o întreabă mătușa bătrână. Ai pețitori, slavă Domnului, mulți ca florile pe câmp; cu grebla-i poți aduna. De ce ești așa mândră? Feciorii noștri sunt ca vulturii: viguroși, tineri. Până și o inimă trecută de floarea tinereții tresare văzându-i, dar ca o inimă de fată tânără să fie nesimțitoare și să nu aibă tragere spre niciunul, asta n-o mai înțeleg, nu pot să pricep cum s-a schimbat lumea.

– Mătușă dragă! Lasă să mă mai bucur de tinerețe!

– Dar deja e vremea, copila mea! Ascultă o vorbă bătrânească. Singură ești veselă, dar lângă omul iubit vei fi și mai veselă. Și să nu te temi că îți vei bate capul cu gospodăria: nu vei lucra pentru nimeni altcineva, decât pentru tine; o să-ți și placă să-ți bați capul. Tu, slavă Domnului, nu ești copil iobag: munca ta nu se va pierde.

– Nu sunt copil iobag! Și chiar dacă aș fi, mi-ar fi fost legate mâinile? Trăiesc și acei oameni.

– Trăiesc, Olesia, dar ce viață duc!

– Dacă stăpânii sunt buni, și oamenilor le e bine.

– Ce folos că sunt buni? Să vezi cum vor fi copiii lor! Și celor buni trebuie să le faci pe plac, și de la cei buni agonisești cu sudoarea frunții numai trei metri de pământ pentru mormânt, iar cât despre cei răi... să ne ferească Domnul să auzim!.. Ajunge să vorbim din astea!.. Ascultă-mă, Olesia, să jucăm la nuntă! Și cât de drag și bine o să-mi fie mie să te știu binecuvântată de Domnul cu o familie și cu copilași, care să roiască în jurul tău ca albinele în jurul unei flori.

– Mai vreau să-mi trăiesc tinerețea, mătușico! Și gata.

II

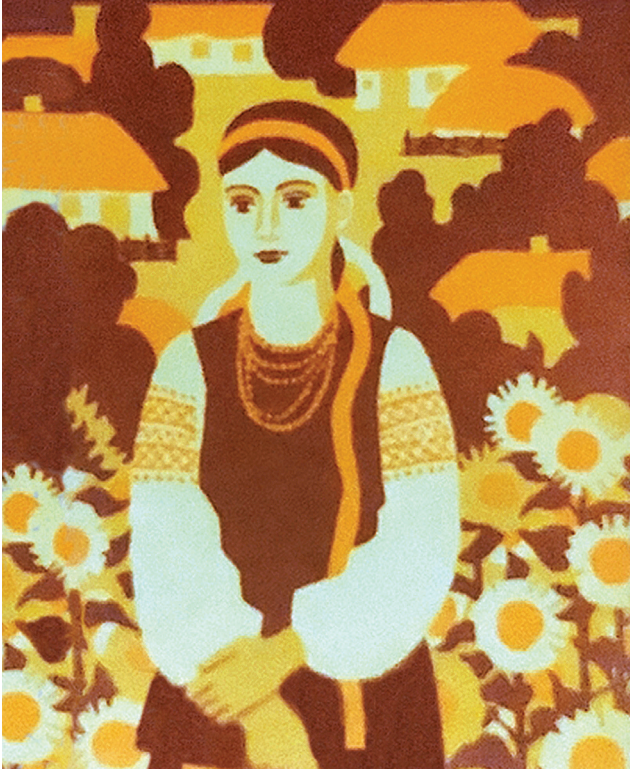
Iată că a trimis pețitorii Ivan Zolotarenko. Olesia i-a ospătat pe dragii musafiri și le-a dat ștergare.

Acest Ivan Zolotarenko era iobag. Dar s-a făcut atât de frumos, ager, nici nu ai zice că a avut o copilărie grea de iobag.

Au înțeles atunci toți pe cine aștepta Olesia și a început să vuiască satul ca un stup: „Cum se poate! Cine a văzut așa ceva! Și cine a auzit ca o fată de cazac să se mărite cu un iobag!”.

Marko Vovciok

FATA CAZACULUI



A ajuns vestea și la mătușa bătrână, care s-a prins de cap:

– Mai bine de n-aș fi ajuns să aud așa ceva! Copila mea, Olesia! Vino-ți în fire! De-ar trăi tatăl tău sau mama ta, te-ar îneca mai bine într-un puț! Oasele lor nu vor avea liniște în mormânt de așa mare necaz! Ce-ți veni în minte? Sigur și s-au făcut farmece!

Așa o lămurește bătrâna pe Olesia și o roagă, și plânge.

– Nu, mătușa mea iubită, îi spune Olesia, n-ai ce-i face, o să mă mărit cu Ivan!

S-a dus bătrâna la Petro Șostozub. Nu e acasă, s-a dus la iarmaroc. Păcat!... Acel Petro Șostozub era omul de frunte al satului, foarte bătrân deja, cu părul alb ca zăpada.

S-a dus la Andrii Honta, nu e. La Myhailo Dideci, nu e: toți sunt la iarmaroc.

– M-a găsit ceasul rău și necazul! Mă duc măcar până la Opanas Bobryk!

Acesta era acasă. Întins în livadă sub un păr, trăgea din pipă. Văzând-o pe mătușa Olesiei, zice: Să aveți sănătate și să te aibă Domnul în pază! Arde ceva, de fugi așa?

– Să-ți ajute Dumnezeu, domnule Opanas! Am venit la dumneata după sfat. Sfătuiește-mă: un rău neașteptat s-a abătut asupra mea! Adună sfatul!

– Asta da! Să adun sfatul pentru muieri! Ar ajunge deja și adunarea ca o găină fără minte! Adunați-vă toate și care o să strige mai tare, aia o să aibă dreptate.

– Vai, domnule Opanas! Astea nu-s nimicuri femeiești: mare necaz s-a abătut asupra noastră!

Și i-a povestit totul în amănunt. Până și el, mereu vesel și fără griji, a rămas îngrijorat de o asemenea întâmplare.

– Ehe, zice, e fără minte copila, și cu asta am spus tot! Când caută răul, nu-l caută pentru nimeni altcineva, decât pentru ea însăși.

– Vino, domnule Opanas; poate o să te asculte. Iar de nu ascultă, îi vom porunci să asculte! Ia-ți căciula, să mergem!

Merg ei, iar pe toate ulițele oamenii se grăbesc atât de tare, încât aproape se îmbrâncesc, și toți se îndreaptă către casa Olesiei, și bătrâni, și tineri, chiar și cei mici aleargă. Toți spun și o roagă:

– Nu te duce după un iobag, nu te duce! Decât să faci asta, mai bine să te arunci în apă!

Iar feciorii au înconjurat casa.

– Nu dăm fata, strigă, nu o dăm! Să nu intre în iobăgie o fată liberă spre batjocura oamenilor și rușinea propriului sat!

Dar oricât au încercat s-o convingă pe Olesia, ea a rămas de neclintit. Au reușit doar s-o întristeze mai tare pe fată. Ascultându-le sfatul sincer și înțelept, în timp ce le spunea că nu se teme nici de lucrul cu animale, că are și ea, nici pentru libertatea ei, Olesia zicea: „La ce bun că va fi liber, dacă nu va fi cel iubit de mine?”, iar lacrimile îi curgeau șiroaie pe obraji.

– După cum te văd, fată, nu te putem convinge nici peste un an și nu o putem scoate la capăt cu tine nici peste doi ani, spune Opanas Bobryk. Se zice: la ce-i bună mintea femeii? Doar iubitul și iubitul și gata! Dar iubitul acela de ce e înconjurat, nu-ți pasă? Nu am cuvinte de aruncat în vânt! Ea oricum n-ascultă! Rămâneți sănătoși și nu intrați în apă, dacă nu ați măsurat cât e de adâncă, o să vă înecați!

Spunând asta, bătrânul s-a întors la gospodăria lui, sub păr.

Au început și ceilalți oameni să se risipească. A rămas în casa Olesiei doar mătușa bătrână plângând.

III

Întunericul nopții a învăluit pământul; s-a ivit luna, care își revarsă razele asupra caselor înzăpezite. Olesia, supărată și neliniștită, deschide geamul, se uită: feciorii i-au înconjurat casa; unii discută, alții stau încruntați și îngândurați. Olesia i-a privit, a stat pe gânduri, a închis fereastra și a ieșit afară, iar mătușa după ea.

S-a oprit Olesia pe pragul înalt și a rostit către cazaci:

– Tinerilor, le spune, din copilărie vă recunosc ca fiind prevăzători și cumsecade în toate; nu mă așteptam de la voi, cazaci, la o asemenea batjocură! De ce mă păziți ca niște dușmani și faceți de rușine o orfană! De v-ați lupta cu cineva pe măsura voastră, nu cu o fată neajutorată!.. Nu vă veți câștiga onoare prin asta, domnilor!

– Nu ne-am așteptat nici noi, Alexandra, a răspuns ieșind în față un fecior înalt și arătos, nu ne-am așteptat ca fiica bătrânului Hmara să se ducă după un iobag!

– Dacă feciorii noștri nu sunt pe placul tău, trebuia să spui, a început un cazac de o frumusețe răpitoare, ți-am fi găsit noi înșine; am fi străbătut toată Ucraina și ți l-am fi găsit!

– La ce să căutați, când Dumnezeu mi-a trimis deja unul pe care-l iubesc și cu care mă potrivesc. Ce soartă mi-a fost scrisă, aceea o s-o duc, nu o să mă plâng nimănui. Și un an de m-ați păzi, tot nu o să mă mărit cu nimeni altul decât cu Ivan Zolotarenko. Plecați, cazacilor, vă cer cu rugămintă, nu întristați mai tare tânăra de mine. Ascultați-o pe mătușa mea, ascultați vorba ei bătrână și înțeleaptă!

– Plecați, vulturii mei luminoși! – rosti bătrâna plângând.

– Răului nostru, probabil, nu mai ai ce-i face! Voia Domnului, copii!

Feciorii au vorbit între ei și s-au împrăștiat.

Dar pețitorii lui Zolotarenko s-au mâniat.

– Așa ceva nu s-a mai auzit de când lumea la oamenii buni, ziceau, ne-au dat ștergarele și cuvântul, oare se cuvine să dăm înapoi? Cazaci, dar obiceiul nu-l știți! Om fi noi iobagi, dar dreptul ni-l apărăm!

– Cine să sfătuiască o orfană, răspund soțiile bătrâne ale cazacilor, dacă nu noi? Am avea un mare păcat de la Dumnezeu, dacă nu am întoarce-o de la rău. Nu ne-a ascultat, Domnul fie cu ea! Când o să regrete amarnic fata asta fără minte, atunci o să-și amintească de noi!

(Va urma)

Traducere din limba ucraineană
de Jessica BILCEC

(Continuare din nr. 51-52)

Dimineța, când se trezi, în chilie era mult soare. Ziua care începea promitea să fie minunată.

Pe la prânz, când ieșeau toți de la slujbă, în curtea mănăstirii intră o sanie trasă de doi cai albi. În sanie, ședea un bărbat îmbrăcat boierește și o fată. Pylypok nu mai văzuse vreodată un palton atât de frumos precum cel în care era îmbrăcată fetița. Broderia aurie lucea la soare, cum lucesc sfinții din icoane, iar ea însăși era albă ca zăpada. Lui Pylypok i s-a părut că la față fetița semăna cu Varvara pe care a zugrăvit-o Afanasie. Doar ochii ei nu erau negri, ci albaștri ca aripile serafimilor. Era cam ciudat să vezi o astfel de fetiță aici, la mănăstire, în mijlocul codrilor potopiți de zăpezi, o fetiță atât de delicată și frumoasă ca un fluture de primăvară. Obrazul ei era foarte palid, iar ochii triști-triști.

Bărbatul în șubă lungă și lucioasă coborî din sanie și se îndreptă spre ușa bisericii. Fetița a rămas în sanie. Picioarele îi erau înfășurate într-o pătură albă, iar pe cap avea o căciulă albă și pufoasă ca paltonul ei.

Pylypok se uita la ea fără să clipească. Iar ochii ei mari și albaștri erau, nu se știe de ce, triști și nepăsători. Fetița își roti încet privirea peste curtea mănăstirii, peste călugării care stăteau lângă perete și se opri asupra lui Pylypok. Se vede că micul monah i-a reținut atenția mai mult decât ceilalți și în ochii ei apărură ceva asemănător curiozității, dar slabă de tot, abia sesizabilă, căci o cuprinse din nou acea bolnăvicioasă nepăsare. Părea că ceva rău sălășluia în fetiță și nu-i îngăduia să fie ea însăși. Ea continua să-l privească pe Pylypok cu ochii ei mari și nepăsători și nu se mișca. Zăpada albă din jur, paltonul alb, mișos, totul se contopi într-o mică lume albă pe care înghețară două pete mici albastre – ochii ei. Până acum Pylypok apucă să vadă cu totul alte culori. În general, întunecate. Bărbile negre ale călugărilor, ochi negri, îmbrăcăminte neagră și la fel de întunecate încăperile în care trăiau. Ceea ce vedea acum în fața lui era atât de neobișnuit, de nou și plăcut, că ar putea să-i apară în vis.

Bărbatul în șubă apărură în pragul bisericii împreună cu starețul. Discutau ceva între ei ca vechi cunoștințe, dar pe chipul lor se citea îngrijorarea, iar discuția nu era, desigur, una veselă.

Seara, când Pylypok îl ajuta pe Myhailo să bată de-a curmezișul baghete întăritoare la scândurile pe care tocmai le pregătiseră, în chilie intră Afanasie.

– Fata francezului e foarte bolnavă. El e un vechi cunoscut al starețului nostru. Nu e venit la noi pentru prima oară. Fetița e cam de vârsta lui Pylypok. Are febră mare. Francezul e medic, dar a hotărât să tragă la noi până s-o simți fata mai bine.

Afanasie oftă.

– E timpul să mâncăm de seară. Ce-ai vrea să mâncăm, Pylypok? Cartofi copti vrei?

Pylypok tăcea, de parcă n-ar fi auzit, și se uita undeva în lături. Afanasie și Myhailo au schimbat priviri. Myhailo l-a atins pe Pylypok pe umăr.

– La ce te gândești, frate?

Pylypok se uită la monahi, de parcă atunci ar fi intrat în chilie.

– Vrei să mănânci cartofi copti? – întrebă Afanasie din nou.

Pylypok încuviință din cap și ar fi vrut să spună ceva, dar și-a înghițit cuvintele și continuă să tacă.

Noaptea, Pylypok iarăși n-a putut să adoarmă până târziu. Ca de obicei, el privea la desenele făcute de ger pe geam și iarăși simți niște schimbări în propria ființă, îl umpleau niște simțăminte neclare, iar când închidea ochii, din preajmă noaptea dispărea numaidecât, și bezna era luminată de o lumină albă, în care se amestecau ciii

albi, zăpada albă, paltonul alb și mișos și două pete mici, albastre și blânde. Ele nu-i spuneau nimic concret, nu-l chemau, nu-i explicau nimic și nu-l obligau să facă ceva. Pylypok nu știa de ce și pentru ce i-au apărut ele acum, dar îi era limpede că el dorește să le vadă, să le privească în fiecare zi mult, mult de tot și să știe că nu vor dispărea niciodată.

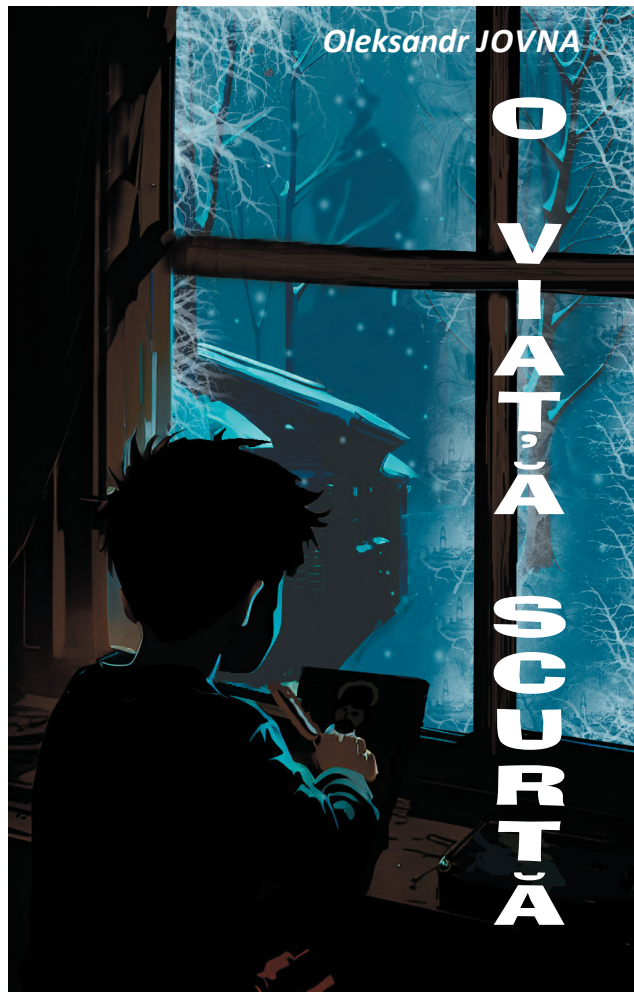
A doua zi după-masă, Afanasie a spus că francezul și fetița lui o să stea chiar în chilie starețului, pe care acesta o eliberase pentru ei.

Chilie era lipită cu un perete de biserică și avea o fereastră care dădea în curte.

Când Afanasie și Mykola se pregăteau de vecernie, Pylypok îi întrebă pe neașteptate:

– De ce anume e nevoie ca să te faci sănătos?

– La ce te referi? – nu înțelese Afanasie.



– Ai spus că ea are fierbințeală mare...

Monahii s-au uitat unul la altul.

– Știe tatăl ei ce-i trebuie, că doar e medic, – zise Myhailo, – dar toate-s în mâna lui Dumnezeu, așa că și în acest caz, cea mai importantă e credința. Trebuie să crezi, să te rogi și să ai nădejde.

Pylypok tăcea. Se gândea. Apoi întrebă din nou:

– Și la cine să te rogi?

– Există un sfânt: Marele Mucenic și Tămăduitor Pantelimon, – spuse Myhailo cu blândețe, – la el e bine să te rogi. El vine în ajutorul bolnavilor.

– Și cum e Pantelimon? Arătați-mi-l, – zise Pylypok emoționat.

Monahii s-au uitat stânjeniți prin chilie: n-aveau icoană cu Pantelimon.

– Mergem acuși la vecernie și o să-l vezi acolo.

În biserică, Myhailo l-a dus pe Pylypok în stânga catapetesmei, în fața unei icoanei mici pe care era zugrăvit un bărbat tânăr fără barbă, înveșmântat în roșu. Într-o mână el ținea o cutie, iar în cealaltă, o cârjă lungă cu cruce în capăt.

– Acesta e Marele Mucenic Pantelimon, – șopti Myhailo.

Pylypok s-a uitat îndelung și cu atenție la icoană. Apoi își făcu semnul crucii și aproape toată slujba nu s-a îndepărtat de icoană.

Când, după slujba de seară, călugării ieșeau din biserică, Pylypok a rămas înadins în urmă. Trecând pe lângă mica fereastră a chiliei ce se lipea cu un perete de biserică, el se opri pentru o clipă. În timpul zilei, pe o jumătate de geam se topiseră florile de gheață și era transparent. Pylypok se ridică pe vârfuri și privi înăuntru. Două lumânări luminau slab chilie. Lumânările erau într-un sfeșnic înalt. Sfeșnicul se afla pe un postament rotund de lemn cu picior sculptat. În afara sfeșnicului, acolo se mai aflau niște sticlute și două pahare. Ochii fetiței erau închiși, ea dormea. Tatăl ei, francezul, ședea la masă, cu spatele la geam, și scria ceva. În colț, unde ardea pâlpâit o candelă, se vedeau lucind icoane: Nicolae, Mântuitorul, iar a treia îi înfățișa pe doi sfinți pe care el nu-i știa. Sfântul cu cutia în mână nu era. Pylypok se lăsă pe călcâie și căzu pe gânduri.

Noaptea iar a căzut multă zăpadă, și dimineța curtea mănăstirii era așternută cu un strat gros, alb. Afanasie privi pe fereastră.

– Azi avem treabă, – spuse el, – trebuie să curățăm zăpada.

– Vii cu noi? – îl întrebă Myhailo pe Pylypok.

Pylypok ridică din umeri.

– Ești cam trist în ultimele zile. Te doare ceva?

– Nu, nu mă doare, – răspunse Pylypok.

Afanasie și Myhailo se priviră.

– Ei, – zise Afanasie după o pauză, – rămâi acasă, iar noi ne ducem, că uite câtă zăpadă a căzut.

Pylypok nu spuse nimic. Întoarse capul și privi pe geam. Monahii s-au îmbrăcat și au părăsit chilie.

Curând, dincolo de geam, începu munca de zor. Bărbați în negru, înșirați pe un rând, curățau zăpada cu lopețile. Pylypok se apropie de masa unde se aflau scânduri negrinduite și începu să caute printre ele. Deodată se opri. Avea în mână o scândură mică, iar suprafața ei era dată cu grund alb. Pylypok ochise demult această scândură mică. O strânse la piept și privi în jur. Apoi se apropie de fereastră. Călugării aruncau zăpada cu lopețile și mai aveau încă mult de muncit. Pylypok se așeză la fereastră, unde-i plăcea lui Myhailo să picteze, și după un timp, pe scândura albă, apărură primele contururi. Ochii lui Pylypok luciră, el se cufundă cu totul în lumea icoanelor și era atât de adâncit în ceea ce făcea, că nu-și dădu seama când trecu timpul; la ușă se auzi zgomot. Pylypok ascunse pensula într-o clipită și se duse cu scândurica la patul său.

– Ei, ce faci, frate Pylypok, n-ai înghețat aici? Că mie și lui Myhailo ne e cald, am nădușit, – intrară frații în chilie și odată cu ei un val de aer înghețat.

Myhailo băgă mâna în sân și scoase un pumn de alune.

– Na, frate, ți le trimite fratele Mefodie.

Pylypok luă alunele, le trecu în mâna stângă, își făcu cruce și mulțumi.

– Îmbracă-te și ieși puțin afară. E o zi frumoasă, însorită.

Pylypok le surâse fraților și dădu afirmativ din cap.

Ziua era într-adevăr minunată. Cerul de deasupra mănăstirii era albastru și curat, fără niciun nor. Soarele se reflecta din nămeții de zăpadă, din crengile înzăpezite ale copacilor și totul în jur părea neobișnuit, ca de basm. Pylypok umbla prin curte și trăgea cu ochiul la fereștriuca prin care o zărise pe fetița bolnavă. Acea zi însorită i se păru nepotrivită cu ceea ce era dincolo de fereastră și cu totul nedrept față de fetița bolnavă, care acum nu se putea ridica din pat ca să iasă în curte. Pylypok nu îndrăzni să se apropie de fereastră, el nu dorea ca în mănăstire să se afle despre ceea ce avea el de gând să facă.

(Va urma)

Traducere din limba ucraineană și note
de Corneliu IROD